

362
Z-60

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՀԱՅԱՍՏԻ ՕՐԻՈՐԴԻ ՄԸ
40 ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ

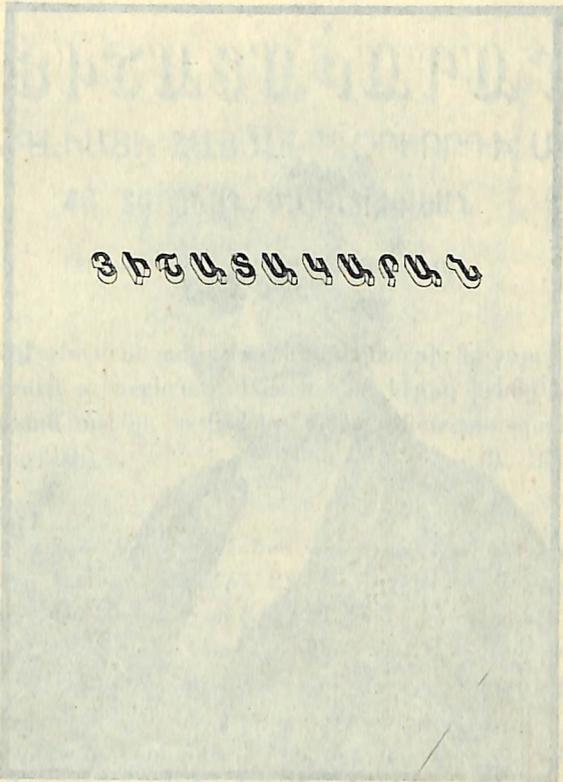
(ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

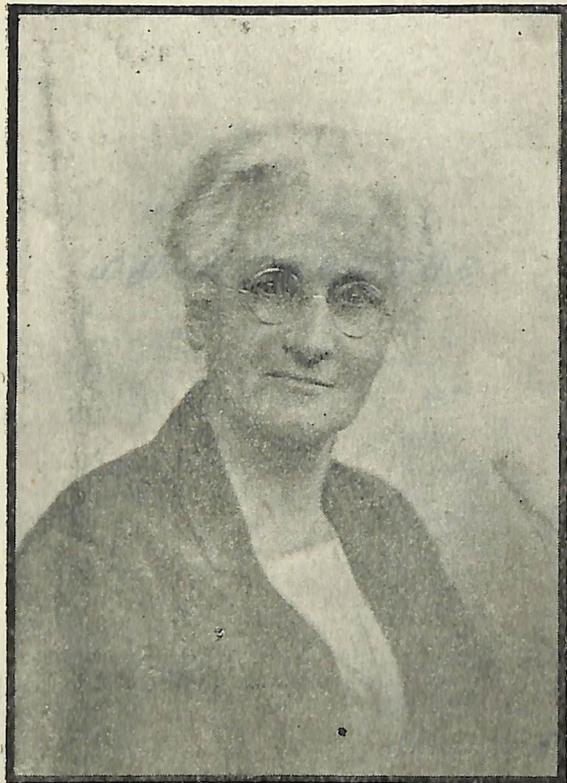
362
Z-60

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

1 MAR 2010

370544002

ՄԱՅՐ ՖԻԻԸՐՍԸՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՀԱՅԱՍՏԻ ՕՐԻՈՐԴԻ ՄԸ

40 ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ

(ՅՈՒՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԵՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

«Մախուր ու անառատ կրօնասիրութիւնը այս և որքերուն ու որբեայրիներուն տես երբայ իրենց ներշնչեան ասեր, եւ ինք իր անձը անառատ պահել աշխարհին:» Յակ. Ա. 27

Պէջրութի Հայ Աւետ. համայնքէն բաղձաթիւ հիւրեր հաւաքուած էին 22 Յունիս 1938, Չորեքշաբթի իրիկունը, Ելրէֆիէի Աւետ. եկեղեցին, ի պատիւ և ի գնահատում Միս Մ. Վ. Յրիշրարնի, Անգլիացի հայաստէր օրիորդի մը հայոց մէջ քառասուն տարուան ծառայութեան առթիւ:

Օրուան նախագահը, Վեր. Ե. Հատիսեան, հանդէսը բացաւ ըսելով, «Այս իրիկուն մենք հոս հաւաքուած ենք ոչ թէ անձ մը գովարանելու, այլ

ծառայութիւն մը գնահատելու և Աստուծոյ գոհութիւն տալու»

Բացման աղօթքը Վեր. Կ. Հասէսեանը մատուց, որմէ ետքը առաջին խօսողը եղաւ ազնուահոգի Յորեկեարին խնամած և դաստիարակած զաւակներէն մին, Տիար Պաղտասար Աճէմեան, հմուտ ուսուցիչ մը, նաև հոգևոր գործիչ մը, որ բարեսիրտ Մայր Ֆրիբըրսնի կեանքին ու գործունէութեանց մասին տեղեկութիւն տուաւ, որուն մէկ ամիտփումը հոս յիշատակել կ'ուզեմ:

Մեր յարգելի յորեկեարը, Միս Ֆրիբըրսն, իր կանուխ հասակէն կեանքը Աստուծոյ նուիրած է: 1895ի հայկական ջարդերու աղէտալի լուրերէն շատ ազդուած, ան յաճախ աղօթեց որ Աստուած այդ ազգին պէտքերը լեցնէ: Մինչ այդպէս կ'աղօթէր, Աստուած իրեն յայանեց որ ինք անձամբ պէտք էր երթար օգնելու Հայ ազգին աղէտեայներուն: Ուստի 1898ին Թուրքիա գալով շատ քիչ ատենուան մէջ անխոնջ աշխատանքներով տեղական լեզուին տիրացաւ և անմիջապէս իր որբախնամ գործին ձեռնարկեց: Նոյն տարին էր որ որբերու անուանի հայր ձորձ Միւլըր, հաւատքի մարդը, մեռաւ Անգլիոյ մէջ: Այն օրէն սկսելով Միս Ֆրիբըրսն որբերու մայր եղաւ: Այսպէս 16 տարի ծառայելէ յետոյ անխոնջ աշխատանքով զարգացած, պատերազմը ծագեցաւ,

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԴՐԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀՍՍՌ-ԱՐՄ ՍՍՐ

52170-67

որով ինք անգլիացի մը ըլլալուն համար ստիպուած եղաւ հեռանալ իր կեդրոնէն, Այնթապէս: Ան կրնար Անգլիոյ մէջ ապահով ապրիլ, բայց աւելի նախընտրեց տառապեալներու մօտ մնալ: Այսպէսով Եզիպտոս գնաց որպէսզի ուրիշ կերպով իր որդեգրած ազգին ցաւերը ամօքէ:

Իրօք այլ այդ պատեհ առիթը ներկայացաւ երբ Սուէյաիոյ 5000 աղէտեալները Եզիպտոս հասան: Ինչ կարեկցութեամբ և քրտնաջան զոհողութիւններով հոն մեր ազգին տառապեալներուն ծառայելը մենք պիտի չմոռնանք...: Նոյն ատեն իրեն արեւակից անգլիացի ղինուորներուն այլ կը ծառայէր 1916-1920:

Վերջապէս երբ պատերազմէն աշխարհիս մը թագնած երկինքը մի քիչ պայծառացաւ, Միս Ֆրիբըրսն, քաջարի Օրիորդը, անմիջապէս Կիլիկիա վերադարձաւ: Տարի մը ետքը, 1920 Յունիսին, սակէ 18 տարի առաջ նոյն այս հանդէսին կատարուած ամիսը, իր որբանոցը վերստին բացաւ Շիմլան, Լիբանանի լեռներուն վրայ, ուր սկսուած այս բարի գործը կը շարունակէ մինչև այսօր:

Տեղեկութեանց այս մասը չվերջացուցած պէտք է յիշատակենք ուրիշ Անգլիացի Տիկին մը, որ շնորհիւ Աստուծոյ, այս որբախնամ հաստատութեան հիմնադիրը և պաշտպանը եղաւ Անգլիոյ մէջ:

Լէյտի Լի էնաբրաւն, Իրլանտայի Տրպլին քաղաքէն, առաջին օրէն խոստացեր էր հինգ տարի 50 որբերու բոլոր ծախքերը հոգալ, և այնպէս ալ ըրաւ, ո՛չ թէ մինակ հինգ տարի, այլ մինչև իր մահուան օրը: Իրմէ ետքը իր աղջիկը այս գործին ետևը կանգնեցաւ: Յետոյ 1909ի Կիլիկիոյ ջարդերէն ետք «Յրէնազ Ալ Արմենիա»ն ևս խոստացաւ 33 որբեր հոգալ: Յետագային այս թիւը 70ի բարձրացուցին:

Օրհնեալ և Աստուծոյ հաճելի գործ մըն է աս որ ամբողջ 40 տարիներ շարունակուեցաւ...: Տէրը Ինքը, երկար օրերով վարձատրէ այս բարի գործին բոլոր սատարիչները և խնամակալները, քանզի այս ոչ թէ մեծ ընկերութեան մը, այլ հոս ու հոն այլ և այլ ծանօթ և անծանօթ քրիստոնեայ հաւատացեալներուն աղօթքներով և զոհողութիւններով կարելի եղած է, մինչև այսօր առանց ունէ մէկէ մը զրամական օգնութիւն հայցելու:

Այս հանգէսին նպատակը վերջիչենք. Ծառաշուքիւն մը գնահատել և փառքն ու պատիւը Աստուծոյ տալ: Ասոր համար էր որ համեատ թուով բարեկամներ հրաւիրուած էին, և ամէն կերպ արտաքին ցոյցեր մէկդի դրուած: Միայն թէ բանախօսութեանց միջեւ երգեր երգուեցան Շիմլանի Որբանոցին հին և նոր անդամներէն բաղկա-

ցած խումբի մը և էչրէֆիէյի Հայ Աւետ. եկեղեցոյն երգչախումբին կողմէ:

Ուստի մեր նպատակը աչքի առջև ունենալով բանախօսներուն ըսածները կարճ կերպով կ'ուզեմ ամփոփել, որպէսզի մեր անձնուրաց Յորեւեարին նկարը լման ցուցնել կարողանամ:

Երկրորդ բանախօսը, Վեր. Կէօբէօզեան, Աւետարանէն քաղուած ևւ գրութեան սկիզբը դըրուած համարը ընարան առնելով խօսեցաւ ճշմարիտ կրօնասիրութեան մասին: «Քրիստոնէութիւնը», ըսաւ, «իր տեսանելի և անտեսանելի մասերը ունի: Եւրքին մասը կը կազմէ հաւատքի և ազօթքի թաքուն, միտաբանական կեանք մը, իսկ արտաքինը մեր ծառայութիւններով և բարի գործերով կը յայտնուի: Յանձին Միս Ֆրիբրաւնի ճշմարիտ կրօնասիրութեան այս երկու փուլերը միացած են»:

Երրորդ խօսողն էր Մր. Ֆաքս, ամէնուն ծանօթ Անդլիաղի հայասէրը: Անիկա մեզի յիշել առաւ հին մարգարէներուն մէկ խօսքը.

«Զօրութեամբ չե եւ ուժով չե, հապա իմ հոգիովս, կ'ըսէ Զօրաց Տէրը:» / Զագ. Գ. 6:

«Միս Ֆրիբրաւնի կեանքին սեծ գաղտնիքը այս էր որ նա ճշմարիտ հաւատացեալ մը ըլլալով

աղօթքի անտեսանելի զօրութիւնը փորձած էր և կրկին ու կրկին անոր հրաշքները տեսած :

«Ան իր ծրագիրները վերէն կ'ստանար և անոնց համաձայն կը գործէր, ու կը յաջողէր: Ո՛չ, եղբայրներ, հապճեպով կատարուած աղօթքներով չատ հեռու չենք կրնար երթալ: Սուրբ կեանքեր սպրիլ վարժուելու համար պէտք է ժամանակ տանք:

«Յաճախ աղօթքի մէջ Աստուծոյ շատ բաներ կը խօսինք, բայց չենք սպասեր որ ան ալ մեզի խօսի: Պէտք է ամէն բանէ առաջ դնենք աղօթքը և Աստուծոյ ձայնին մտիկ ընելը: Մայր Յրիբըսընի մէջ թերութիւնները իրն էին իսկ յաղթանակները Աստուծոյ: Վաստ՛հ եմ որ Միս Յրիբըսըն եւս այսպէս կը մտածէ ինք իր վրայ: Ուրեմն գոհունակութիւն Աստուծոյ իր ըրած զործերուն համար:»

Վերջին խօսողն էր Պէյրութի Աստուածաբանական ձեմարանի Տեսուչը, Փրոֆ. Լ. Լեւոնեան, որ Մայր Յրիբըսի Սյնթապի հին բարեկամներէն ըլլալով զայն մօտէն կը ճանչնար. ուստի այսպէս ամփոփեց անոր կեանքին սկզբունքները.

1. «Զի կրնար ըլլալ» խօսքը կարծես թէ իր բառերքին մէջ չէր գտնուեր: Անիկա դժուարութիւններու դէմ մաքսոնիլէ կ'ախորժէր: Այնթապ-

ցիներ լաւ կը յիշեն թէ ի՛նչպէս նա իր որբանոցը «Մարտին Թէփէ» ըսուած հեռաւոր ու չոր բլուրի մը վրայ հիմնեց—նախկին նեղ սրահները լայնացուց, նոյն իսկ հոն հոր մը փորեց և անկէ ջուր կ'ելլէր հողմաչարժ մեքենայով մը: Այնթապի սաստիկ ձմեռները զիտէք... Միս Յրիբըսըն ճըմբան եղանակն իսկ իր զաւակները հետը առած կանոնաւորապէս քաղաքիս եկեղեցիները կ'իջնէր պաշտամունքի համար:

«Աստեք մի քանի օրինակներ են միայն մեզ յիշեցնելու համար անոր անխոնջ աշխատանքները:

2. Տկարուքեան մէջ յաղթանակ.— Տկարակաղձ օրիորդ մը ըլլալով, օտար երկրի մը մէջ, օտար լեզուով ի՛նչպէս անիկա տասը մարդու գործ տեսաւ: Տարիներէ ի վեր ստամոքսի և այլ ակարութիւններու պատճառով խիստ պարզ սննդառութեամբ միայն կը գոհանայ, մինչ իր սեղանի հիւրերուն ճոխ կերակուրներ կը հրամցուին:

3. Գործադիր Հեղինակութիւն.— Ծնունդէն օժտուած է աննման ձիրքիրով և իր մտադրածը անմիջապէս գործադրելու կարողութիւնով: Իր ձեռքին տակ եղողներն ալ ստիպուած են իրեն պէս գործելու: Միս Յրիբըսընի քովէն ելողներ ծուլութեան ախտէն չեն տառապիր:

4. Հոգեւոր ոյժ.— Անոր յաջողութեան ամենա-

մեծ գաղտնիքը սակայն հոն էր որ ան հաւատքի և աղօթքի, յուսոյ և սիրոյ կեանք մը ապրեցաւ այսքան տարիներ մեր ազգին ծառայելով, սոյն ներքին երկնային շնորհներու միջոցաւ :

«Տէրը այս հոգին և զօրութիւնը աայ մեզի ամէնուս :»

Ի պատասխան այս բոլորին ծերունագարդ Յոբելեարը, ներկայ հիւրերու մէջ իր նախընտրած խոնարհ անկիւնէն ոտքի ելլելով նախ կեանքէն կարճ միջադէպ մը պատմեց որբանոցին պատմութիւններէն, և յետոյ վերջացուց .

«Առաջին տարին որ ձեր մէջ եկայ մայրս վախճանեցաւ, յետագայ տարիներու ընթացքին 5 եղբայր և 5 քոյրերս ալ ինձմէ առնուեցան և հիմա մինակ ես մնացեր եմ, բայց առանձին չեմ զգար քանի այս զաւակներս ունիմ իմ չուրջս և ձեզ իմ սիրելի բարեկամներս : Այս բոլորին համար զոհութիւն կուտամ Աստուծոյ որ զիս կարողացուց :»

Ասոր վրայ հանդէսին նախագահը վեր. Ե. Հատիտեան ոտքի ելլելով, Սիւրբոյ և Լիբանանի, Հայ Աւետ. Եկեղեցիներու Միութեան կողմէ պատրաստուած «Գնահատանքի Յիշատակարան» մը նուիրեց մայր Ֆրիլըրսընի :

Ահաւասիկ անոր օրինակը :

ԳՆԱՀԱՏԱԳԻՐ

Միս Մ. Վ. Ֆրիլըրսընի ծննդեան 70եորդ ու Հայոց մեզ ծառայութեան 40եորդ տարեդարձին առթիւ՝ Երախագիտութեամբ կր զնահատեմք իր քանկազին եւ բազմօգուտ ծառայութիւնները զոր մասուց Հայ դժբաղին, որքին ու որբեւայրիին՝ բոլորանուէր հոգիով :

Նա նեմարիտ Քրիստոսի մը նուիրուած կեանքով իր Երիտասարդութեան 40 տարիներու հանդիմ ու հանգիստը, ումն ու ախիւր սիրով զոհեց տապալակոծ ազգիս խղճեակներուն՝ անոնց բազմապիսի ցաւեր եւ հոգեկան տապալակները ամօքելով՝ բարի Սամարացոյն ու այն կիներուն նման, «որոնք իրենց ստացուածքովը Յիսուսի ծառայութիւն կ'ընէին :»

Վարանդի Հայր՝ իր փառաբանութեանցը մեջ խորին Երախագիտութեամբ ու աղապատեմով պիտի յիշէ անունը նաեւ Օր. Մ. Վ. Ֆրիլըրսընի իր օտար ազգի ազնիւ ու անկեղծ բարեկամաց շարքին :

«Որովհետեւ այս իմ եղբայրներես անկեղծ պրոգնիկիս ըրիխ՝ ինծի ըրիխ» : Մասք. ԻԵ. 40
«Աստուծոյ քով մտաբար ու սնարատ կրօնասիրութիւնը այս ե, որբերուն ու որբեւայրիներուն տես տրապ իրենց կեղտութեան ստեղ, ու սնար սնարատ պահեղ աշխարհիկ» : Յակ. Ա. 27

Ի Դիմաց Սիւրբոյ եւ Լիբանանի Հայ

Աւետարանական Միութեան

Քարտուղար

Նախագահ

Ե. Ա. ԿԷՕՔԿԷՕՋԵԱՆ

Ե. Ա. ՀԱՏԻՏԵԱՆ

Իսկ «Շիմրան Հօմ»-ի հայ պաշտօնեաներու կողմէն ճաշատեղեակի արծաթեայ պտղաման մը նուիրուեցաւ իրեն :

Ալեգարդ Յորբիւարը այսօր 70 տարեկան է, դեռ առողջ ու կայտառ իր գործին գլուխը : Յարդ իր խնամքէն ու դաստիարակութենէն օգտուած են մօտաւորապէս 2000 որբեր : Իրօք անոր զէմքին վրայ կը ցոլայ երկնային շնորհքի մը լոյսը, յիշեցնելով մեզ անցեալ դարերու սրբուհիներէն մին, սրբուհի Թերեզա մը, սրբուհի Գլարա մը, կամ հայազգի Խոսրովանոյշ թագուհին, Աչոտ Ուղորմածի աղքատաւեր, որբախնամ տիկիներ :

Ինչ փոյթ որ Աստուծոյ սուրբերը տարբեր երկիրներու մէջ, տարբեր պարագաներու տակ եւ տարբեր դաւանանքի տարազներով ապրած են եւ տակաւին այգտէս ալ կ'ապրին... հոն Վերը ամէնքը պիտի միանան : Մեր երկիրը, այս սեւ հողէ աշխարհը, մինչև հիմա շատ սուրբեր արտադրած է, ոմանք ծանօթ ու շատեր ալ անծանօթ... սակայն օր մը բոլորն ալ երեւան պիտի ելլեն, ինչպէս երկիրքի աստղերը : Դան. Ժ. Բ. Յ :

Քանզի մեր հօր Փրկիչը Քրիստոս աշխարհ եկաւ. մեզի, մեղաւորներու համար իր կեանքը զոհեց, որ մենք կեանք ունենանք եւ աւելի կեանք, եթէ կ'ուզենք, սուրբ կեանքեր : Յովհ. Ժ. 20

ԱՂՕԹՔ ՄԸ

Տե՛ր Ամենակալ, Քրիստոս Աստուած, Իշխան Սրբոց, հայեաց գութով Դոյլ, եւ շնորհեալ մեզ բերել յանձինս մեզ զեւանտրիւն փառաւորեալ արքայն, յաղթական Եկեղեցւոյդ Վերնային, եւ քեզ փառք եւ պատիւ վայելե ընդ հօր եւ ընդ Հոգւոյն Սրբոց, այժմ եւ միշտ եւ դարուց ի դարս անվախճան : Ամէն :

ԱՂՕԹՔԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՅԱՐԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ո՛վ ամենակալ Տէր, Քրիստոս Աստուած, Սուրբերուն Իշխանը, Քու գթութիւնովդ նայէ մեր վրայ, եւ շնորհէ որ մենք մեր անձերուն մէջ նմանող ըլլանք Քու երկնային յաղթական Եկեղեցիիդ փառաւորեալ սուրբերուն, եւ Քեզի կը վայելէ փառք եւ պատիւ, Հօր Աստուծոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն հետ միանաբար, հիմա եւ միշտ եւ դարեր անվախճան : Ամէն :

Հանգէսը վերջացաւ երգով մը եւ Վեր. Ե. Քասուհիի օրհնութեան աղօթքով :

Մայր Յրիշարնի
Երկրորդ սերունդ բարեկամներէն
Թ. Յ. Պիտի Պիտի ԱՆ

«Ազգային գրադարան»

NL0211244

92
43.319

Արտատպում

«ԶԱՐԹՕՆՔ» Օրաթերթի 8 Յուլիս 1938 թիւին
